

РЕШЕНИЕ

№ 205

гр. София, 06.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**СОФИЙСКИ ОКРЪЖЕН СЪД, II ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесети април през две хиляди двадесет
и втора година в следния състав:

Председател: Ирина Р. Славчева

Членове: Ивайло П. Георгиев
Ваня Н. Иванова

при участието на секретаря Теодора Р. Вутева
като разгледа докладваното от Ваня Н. Иванова Въззивно гражданско дело
№ 20211800500886 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 294, ал. 1, вр. чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение № 73 от 17.02.2020 г. по гр. д. № 733/2015 г. на Районен съд – гр. Сливница са отхвърлени предявените от АЛ. М. АЛ. и Н. ОГН. АЛ. срещу „Ч.Р.Б.” АД искове с правно основание чл. 109, ал. 1 от ЗС и чл. 59, ал. 1 от ЗЗД за осъждане на ответника за прекрати неоснователните си действия, пречещи на ищците да ползват собствения си недвижим имот, представляващ УПИ XXI-57,78 в кв. 7 по регулационния план на с. Д., като премахне за своя сметка намиращите се в този имот два електрически стълба, и за заплащане на сумата 2500 лв., представляваща обезщетение за лишаването на ищците от ползване на имота, евентуално на частта от него, заемана от електрическите стълбове, за периода от 14.2.2012 г. до 14.12.2015 г., ведно със законната лихва върху тази сума от предявяването на исковите до окончателното изплащане на сумата.

Срещу решението е подадена въззивна жалба от ищците А.А. и Н.А. с искане обжалваното решение да бъде отменено и постановено друго, с което се уважат предявените искове. В жалбата се излага довод, че с оглед установеното от доказателствата по делото обстоятелство, че процесните електрически стълбове са изградени в имота на ищците в нарушение на установените към момента на построяването им изисквания на ЗПИНМ и ППЗПИНМ, разполагането им в този имот представлява неоснователно действие, които пречи на собствениците да упражняват своето право. Поддържа се становище, че установеният в чл. 60 от ЗЕЕЕ /отм./ законов сервитут за съществуващите енергийни обекти към влизане в сила на закона е правна възможност, която възниква само при спазване на законовите изисквания за изграждането им и нормите за безопасност, и ако те не са спазени, не възниква сервитут, и изграденият обект смущава правото на собственост, в подкрепа на което е цитирана съдебна практика.

По въззивната жалба е образувано въззивно гр.д. № 437/2020 г. на Софийски окръжен съд, по което е постановено решение № 260099/ 24.11.2020 г., с което първоинстанционното решение е изцяло потвърдено.

По касационна жалба на ищците е образувано гр.д. № 1186/2021 г. на ВКС и с определение от 21.06.2021 г. е допуснато касационно обжалване на въззивното решение по поставения от касаторите въпрос, а именно: „за съществуващите енергийни обекти към влизане в сила на ЗЕЕЕ, чл. 60, ал. 2, т. 1 установява ли се винаги законов сервитут, или той е правна възможност, която възниква само при спазване на законовите изисквания за изграждането му и нормите за безопасност”.

С решение № 60148/22.11.2021 г. на ВКС е отменено въззивното решение по гр.д. № 437/2020 г. на СОС в частта, с която е потвърдено първоинстанционното решение в частта, с която е отхвърлен предявения от АЛ. М. АЛ. и Н. ОГН. АЛ. иск по чл. 109 от ЗС да бъде осъдено „Ч.Р.Б.” АД да прекрати неоснователните си действия, които им пречат да ползват собствения си недвижим имот, представляващ УПИ XXI-57,58 в кв. 7 по ПУП на с. Д., като премахне за своя сметка намиращите си в имота на ищците два електрически стълба, и делото е върнато за ново разглеждане в тази част от друг състав на въззивния съд. Касационната жалба е оставена без разглеждане като недопустима на основание чл. 280, ал. 3, т. 1 от ГПК в частта ѝ срещу въззивното решение, с което е потвърдено решението на районния съд за отхвърляне на предявения от А.А. и Н.А. иск по чл. 59 от ЗЗД за осъждане на ”Ч.Р.Б.” АД да им заплати сумата 2500 лв., представляваща обезщетение за лишаването на ищците от ползване на УПИ XXI-57,58 в кв. 7 по плана на с. Д., евентуално на частта от него, заемана от електрическите стълбове, за периода от 14.12.2012 г. до 14.12.2015 г., като в тази част касационното решение е влязло в сила. В мотивите на отменителното решение на ВКС е прието, че изводът на въззивния съд, че двата стълба, монтирани в имота на ищците преди 1983 г. са търпим строеж по смисъла на пар. 16 от ЗУТ, е необоснован. Посочено е, че за да се признае статут на търпим строеж на обект, който е изграден до 07.04.1987 г. без строителни книжа, е необходимо той да е бил допустим по действащите подробни устройствени планове и по правилата и нормативите, действали по време на извършването им или по правилата на ЗУТ, които обстоятелства не са били установени по делото.

При новото разглеждане на делото пред въззивния съд жалбоподателите, чрез пълномощника им адв. Силвестрова, поддържат въззивна жалба.

С писмена молба пред съда ответникът по жалба „Ч.Р.Б.” АД оспорва въззивната жалба и настоява обжалваното решение в частта по предявения иск по чл. 109 от ЗС да бъде потвърдено.

За да се произнесе, въззивният съд взе предвид следното:

Предмет на въззивната проверка при настоящото повторно разглеждане на делото е първоинстанционното решение в отхвърлителната му част относно предявените от А.А. и Н.А. срещу „Ч.Р.Б.” АД искове по чл. 109 от ЗС за осъждане на ответника да премахне изградените в собствения на ищците недвижим имот два електрически стълба, които им пречат да ползват имота.

В исковата молба ищците твърдят, че са собственици на УПИ XXI-57,58 в кв. 7 по плана на с. Д., придобит от тях чрез покупко-продажба от 2003 г. Твърдят, че през 2011 г. за този имот им било издадено разрешение за строеж на двуетажна жилищна сграда въз основа на одобрен проект, но не получили дори протокол за определена строителна линия и ниво, тъй като в парцела им има два броя електрически стълбове, нито един от които не захранвал имота им. През 2011 г. ищците депозирали жалба пред ответното дружество с искане да премахнат съществуващите в парцела им два електрически стълбове, което искане не било удовлетворено. Твърдят, че електрическите стълбове били изградени в нарушение на нормативните изисквания на действащите към момента на изграждането им ППЗПИНМ. Поддържат, че разполагането на съоръжения в чужд имот, без да е налице съгласие на

собственика, и без да са спазени законоустановените правила за това, представлява неоснователно действие, което пречи на ищите да упражняват своето право. Във връзка с това сочат, че установеният в чл. 60 от ЗЕЕЕ законов сервитут досежно съществувалите към момента на влизане в сила на този закон е правна възможност, която възниква само при спазване на законовите изисквания за изграждането му и нормите за безопасност и ако те не са спазени, не възниква сервитут и изграденият обект смущава правото на собственост, в подкрепа на което се позовават на решение № 454/14.12.2012 г. по гр.д. № 467/2012 г. на I г.о. на ВКС и решение № 20/12.04.2012 г. по гр.д. № 3514/2008 г. на III г.о. на ВКС.

В срока по чл. 131 от ГПК ответникът „Ч.Р.Б.” АД е подал писмен отговор, с който оспорва иска. Твърди, че процесните стълбове /енергийни обекти по смисъла на § 1, т. 17 от ДР на ЗЕЕЕ /отм./ са изградени и въведени в експлоатация преди 1999 г. и в полза на енергийното предприятие е възникнало сервитутно право по отношение на имота на ищите по силата на чл. 60, ал. 2, т. 1 от ЗЕЕЕ /отм./, действието на което е запазено съгласно § 26 от ПЗР на ЗЕ. Поддържа, че наличието на това сервитутно право, което е възникнало по силата на закона, изключва възможността ползването на собствените на ответника съоръжения, а именно ел. стълбове, да е неоснователно. Твърди се, че срокът за съхранение на документите за изграждане на енергийните обекти е изтекъл, но дори и да се приеме, че обектите са без строителни книжа, то с оглед обстоятелството, че те са изградени преди 07.04.1987 г., същите са търпими по смисъла на § 16 от ЗУТ. Сочи се, че съгласна действащата нормативна уредба няма пречки за извършване на строителство в имота при спазване на нормативно предвидените размери на сервитутните зони по НДИ.

След преценка на събраните доказателства и доводите на страните съдът приема за установено следното от **фактическа и правна страна**:

По делото е безспорно установено, че ищите са собственици на УПИ XXI-57,58 в кв. 7 по плана на с. Д., обл. Софийска, заедно с построените в него едноетажна масивна жилищна сграда със застроена площ 35 кв.м. Правото на собственост е придобито от тях на основание покупко-продажба с нот. акт № 127, т. I/21.03.2003 г. на помощник нотариус Т. Панджарова по заместване на нотариус К. Божков с район на действие Сливнишки районен съд и нот. акт № 65, т. II/06.06.2003 г. на пом. –нотариус по заместване на нотариус по заместване Т. Панджарова на нотариус К. Божков, и на основание придаване по регулация, видно от нот. акт № 48, т. II,/30.05.2003 г. на пом.-нотариус Т. Панджарова и нот. акт № 49, т. II/30.05.2003 г. на нотариус К. Божков.

На ищите е издадено разрешение за строеж № 28/11.02.2011 г. за изграждане в този УПИ на двуетажна жилищна сграда с РЗП 343,61 кв.м. Ищите са депозирали жалба до ответното дружество на 15.04.2011 г. с искане да бъдат премахнати двата електрически стълба в имота им, но дружеството е отказало с доводи, че това може да стане със средства на собственика след одобряване на съгласуван проект с електроразпределителното дружество, съгласно предвидения за това ред в чл. 73 от ЗУТ. Съгласно приетата в първоинстанционното производство съдебно-техническа експертиза, електроснабдителната въздушна мрежа в с. Д. е изпълнена преди 1983 г., като двата електрически стълба са отклонения от един от изводите и захранват къщата в УПИ XXI-57,58 от кв. 7 на ищите и къщата в УПИ XI-57, с достъп до нея от другата улица. Сградата в УПИ XXI-57,58 от кв. 7 на ищите е построена след монтиране на единия от стълбовете – стълбът през стрехата на къщата и е долепен до нея. В Община Б. не се съхраняват строителни книжа за изграждане на електропреносната мрежа, като е изтекъл и срока за съхранението им, но според вещото лице, по смисъла на пар. 16 от ЗУТ обектите /двата стълба/ били в режим на търпимост. От извършения оглед на място вещото лице е установило, че монтирането на процесните железобетонни центрофугални стълбове е извършено преди построяването на къщата в парцела на ищите, за да се електрифицират втория ред имоти, в случая да достигне мрежата до УПИ XI-57. Няма данни за промяна на трасето.

Във въззивното производство в изпълнение на дадените в отменителното решение на ВКС указания е назначена съдебно-техническа експертиза със задачи съгласно указанията. Според приетото заключение на в.л. К. Н. в конструктивно отношение при изграждането на електрическите стълбове няма нарушение на нормативните изисквания към момента на монтирането им и към настоящия момент и те не представляват опасност за живота и здравето на хората. Типът на електроснабдителната мрежа на с. Д. предполага, че тя е изградена преди 1970 г., т.е. при действието на ЗПИНП и ППЗПНИМ. Според вещото лице няма данни от доказателствата по делото да са спазени изискванията на § 251 и § 253 от ППЗПНИМ, както и изискванията на чл. 199, бл. 205 и чл. 207 от ЗУТ досежно изграждането на процесните стълбове.

Предявен е иск с правно основание чл. 109 от ЗС – за осъждане на ответното дружество да премахне двата електрически стълбове, находящи се в собствения на ищците имот, съставляващ УПИ XXI-57,58 в кв. 7 по плана на с. Д..

Съгласно горепосочената разпоредба собственикът може да иска прекратяване на всяко неоснователно действие, което му пречи да упражнява своето право. Искът по чл. 109 от ЗС дава вещно-правна защита на собственика или носителя на ограничено вещно право срещу посегателства, които без да отнемат владението, ме пречат да осъществява спокойно и в пълен обем правомощието си за ползва собствения си имот. Ищецът следва да докаже, че е собственик на имота или носител на ограничено вещно право върху него, както и че ответникът е осъществил неоснователно противоправно действие, което му пречи да упражнява вещното си право в пълен обем.

В случая ищците основават претенцията си за осъждане на ответника да премахне съществуващите в имота им два електрически стълба на твърдение за наличие на неоснователно действие на ответника, пречещо му да ползва собствения си имот, изразяващо се в изграждане и държане в този имот на два електрически стълбове, което им пречи да упражняват собственическите си права в пълен обем. Ответникът е противопоставил възражение, че поддържането от него в имота на ищците на процесните електрически стълбове не е неоснователно, тъй като е в упражнение на негово сервитутно право, възникнало по силата на закона.

При тези твърдения и възражения на страните и при безспорно установеното, че ищците са собственици на имота, в който се намират процесните два електрически стълбове, изградени към 1983 г., решаващ за изхода на спора е въпросът дали държането в имота на тези стълбове съставлява неоснователно действие на ответника, пречещо на ищците да упражняват правата си на собственици в пълен обем. Следва да се установи дали в полза на ответника е възникнало и съществува понастоящем сервитутно право върху имота на ищците относно намиращите се в имота обекти - електрически стълбове, доколкото наличието на такъв сервитут и респ. упражняването на сервитутното право в неговия обем изключва неоснователното държане и ползване от ответника на тези обекти, а оттам и смущаването на правото на собственост на собственика на имота, в който те се намират.

Процесните два електрически стълбове безспорно съставляват енергийни обекти по смисъла на § 1, т. 17 от ДР на ЗЕЕЕ /отм./ и § 1, т. 23 от ДР на ЗЕ, тъй като с тях се осъществява пренос на електрическа енергия. Същите са били съществуващи към момента на влизане в сила на ЗЕЕЕ /обн. ДВ бр. 64/1999 г./.

Съгласно чл. 60, ал. 2 от ЗЕЕЕ /отм./ около енергийните обекти се създават сервитутни зони, като съществуващите към момента на влизане в сила на разпоредбата енергийни обекти възниква сервитутно право по силата на закона, т.е. не е необходимо допълнително учредяване на сервитутно право в полза на собственика на енергийния обект срещу обезщетяване на собствениците на имота, в който се намира съществуващия обект, по реда на сега действащия ЗЕ. Това законодателно разрешение е запазено и при действието на ЗЕ /обн. ДВ бл. 107/2003 г./, съгласно § 26, ал. 1 от ПЗР на който възникналите по силата на

отменения ЗЕЕЕ сервитутни права в полза на енергийните предприятия за съществуващи към момента на влизане в сила на този закон енергийни обекти запазват действието си.

Когато предвижда създаването на сервитутна зона около заварените енергийни обекти и учредява сервитутно право на енергийните предприятия, необходимо за осъществяваната от тях дейност - производство и доставка на електрическа енергия, законът предполага, че тези обекти са били изградени и въведени в експлоатация по предвидения за това ред и отговарят на съответните строителни правила и норми и техническите правила за безопасност. Следователно, сервитутното право в хипотезата на чл. 60, ал.2, т.1 ЗЕЕЕ/ отм./ възниква само, ако са били спазени законовите изисквания за изграждане на съответния енергиен обект. Ако те не са спазени, не възниква сервитут и изградения обект смущава правото на собственост.

В случая процесните електрически стълба, монтирани в имота на ищците, са били изградени при действието на ЗПИИМ /отм./, при което за преценката дали същите са били изградени при спазване на законоустановените изисквания следва да се съобразят действащите към момента на изграждането им ЗПИИМ и ППЗПИИМ. Двата електрически стълба съставляват отклонение от основната електроразпределителна мрежа и изграждането им е било допустимо съгласно § 253 от ППЗПИИМ. Посочената разпоредба предвижда, че при нужда, по преценка на съответните технически служби на народните съвети, отклонения от канали, проводни, мрежи и др. могат да се прокарат и през чужди имоти, като се държи сметка за сигурността и санитарно-хигиенните изисквания, без да се влошават условията за застрояване и ползване на имотите, съгласно действащите разпоредби. От заключението на СТЕ се установява, че електрическите стълбове в конструктивно отношение са изградени при спазване на действащите към изграждането им изисквания и не са налице нарушения на действащите към момента такива относно конструкцията и санитарно-хигиенните изисквания. При изграждането им не са влошени условията на застрояване и ползване на имота – към момента на изграждането им имотът не е бил застроен /сградата в имота е построена след монтирането на един от стълбовете и те захранват тази сграда, което се установява от приетото в първоинстанционното производство заключение на СТЕ/ и няма данни за предвидено към този момент с действащия план застрояване на имота, с което монтирането на стълбовете да не е било съобразено. Както бе посочено, съгласно СТЕ монтирането на процесните стълбове е извършено преди застрояването на парцелите по права линия, за се достигне до втория ред имоти, сред които е този на ищците - УПИ XXI- 57,58, като няма данни за промяна на трасето. Следователно при това положение следва да се приеме, че изграждането на процесните електрически стълбове е било допустимо съгласно действащата към момента на изграждането им разпоредба на § 253 от ППЗПИИМ и понастоящем отговарят на техническите правила за безопасност. Обстоятелството, че не се съхраняват строителни книжа досежно изграждането на тези стълбове, не изключва тяхната допустимост и не може да обуслови извод за изграждането им в нарушение на законовите изисквания. Дори и да се приеме, че процесните електрически стълбове /изградени преди 1987 г./ са изградени без строителни книжа, същите са търпим строеж по смисъла на § 16 от ПР на ЗУТ, доколкото е установено, че те са били допустими по действащите градоустройствени планове и по правилата и нормативите, действали по време на извършването им и по действащите правила. Извод за търпимост на процесните ел. стълбове по смисъла на § 16 от ЗУТ е направен и от вещото лице по приетата в първоинстанционното производство СТЕ. Изграждането им в имота на ищците е било допустимо по ППЗПИИМ и в конструктивно отношение те отговарят на изискванията за строеж към момента на изграждането им и към настоящия момент. Констатацията на вещото лице К. Н. по приетото в настоящото въззивно производство заключение на СТЕ за липса на данни по делото за спазване на изискванията на § 253 от ППЗПИИМ не може да доведе до извод за недопустимост на изграждането на процесните енергийни обекти. Както бе посочено, установените в ал. 1 на посочената

разпоредба предпоставки за монтиране на процесните два електрически стълба като отклонение на изградената основна електроразпределителна мрежа са били налице.

Предвиденото в ал. 2 на посочената разпоредба предварително обезщетяване на собствениците, за които се правят отклоненията, за вредите във връзка с прокарване на тези отклонения, е неотнормисима в настоящия случай при преценката за допустимостта на изграждането на процесните електрически стълбове по действащите към момента на изграждането им законови изисквания, а оттам и за преценката дали е възникнал сервитут в полза на енергийното предприятие върху имота, в който те са изградени. Заплащането на обезщетение на правоимащите няма връзка с предпоставките за изграждане на отклонения на съществуващата електроразпределителна мрежа и не е елемент от възникване на сервитутното право по чл. 60, ал. 2 от ЗЕЕЕ /отм./.

С оглед на горното законосъобразен е изводът на първоинстанционния съд, че с оглед съществуването на процесните ел. стълбове в имота към момента на придобиването му от ишците и наличието на сервитутно право на ответника в този имот поради наличието на допустими по действащото към момента на изграждането им енергийни обекти, държането на тези обект и ползването на имота във връзка с това не съставлява неоснователно действие, което да смущава упражняването на правото на собственост на ишците. Възникналото по силата на закона и съществуващо понастоящем сервитутно право в полза на ответника задължава собствениците на имота, в който са изградени процесните енергийни обекти, да се съобразяват с него и да търпят ограниченията, свързани с наличието им в собствения имот. Това обуславя неоснователност на предявените искове с правно основание чл. 109 от ЗС.

Поради съвпадането на извода на настоящата инстанция с този на първоинстанционния съд за отхвърляне на предявените искове по чл. 109 от ЗС, обжалваното решение следва да бъде потвърдено в тази му част.

С оглед изхода на делото при настоящото повторно разглеждане и направеното от ответника по жалба искане за разноси, жалбоподателите следва да бъдат осъдени да му заплатят юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК, вр. чл. 37 от ЗПП, вр. чл. 23, т. 4 от Наредбата за заплащане на правната помощ за настоящото въззивно производство, производството при преходното разглеждане на делото пред въззивния съд и касационното производство, в общ размер от 300 лв. / по 100 лв. за всяка инстанция/.

Воден от горното, Софийският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 73 от 17.02.2020 г., постановено по гр.д. № 773/2015 г. на РС – Сливница, В ЧАСТТА, с която са отхвърлени предявените от АЛ. М. АЛ. и Н. ОГН. АЛ. срещу „Ч.Р.Б.” АД искове с правно основание чл. 109, ал. 1 от ЗС и чл. 59, ал. 1 от ЗЗД за осъждане на ответника за прекрати неоснователните си действия, пречеши на ишците да ползват собствения си недвижим имот, представляващ УПИ XXI-57,78 в кв. 7 по регулационния план на с. Д., с площ 775 кв.м., като премахне за своя сметка намиращите се в този имот два електрически стълба.

В останалата му част първоинстанционното решение е влязло в сила.

ОСЪЖДА АЛ. М. АЛ. и Н. ОГН. АЛ. да заплатят на „Ч.Р.Б.” АД сумата 300 лв. за разноси по делото.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва пред Върховния касационен съд на Република България в едномесечен срок от връчването на препис от него.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____